

АРТЪР КЛАРК СПАСИТЕЛЕН ОТРЯД

Превод от английски: Лиляна Стоянова, 1978

chitanka.info

Кой е виновен? Вече трети ден Алверон се връщаше на този въпрос и не можеше да намери отговор. Ако беше син на народ с не толкова изтънчена или по-малко чувствителна душа, той не би се измъчвал толкова, би се задоволил с това, че никой не може да бъде отговорен за превратностите на съдбата.

Екипажът не знаеше нищо. Даже и на Ругон, неговия най-добър приятел и заместник-капитан на кораба, бе известна само част от истината. Но до осъдения свят оставаха по-малко от милиард мили. След няколко часа щяха да се приземят на Третата планета.

Алверон прочете отново заповедта на Базата, след това с движение, неуловимо за човешкото око, натисна бутона „Обща тревога“. В дългия една миля кораб на Галактическия патрул К-9000 представителите на много народи прекъснаха за момент работата си, за да чуят какво ще каже капитанът.

— Знаем, че всички искате да разберете — каза Алверон, — защо ни наредиха да преустановим обиколката и с такава бързина да се отправим към тази област в Космоса. Навярно много от вас се досещат какво значи едно такова преориентиране. Нашият кораб извършва последния си рейс — вече шестдесет часа генераторите работят с пълна мощност. Ще бъде добре, ако успеем да се върнем в Базата, въпреки състоянието на двигателите ни.

Приближаваме се към слънце, което скоро ще избухне като нова звезда. Експлозията ще стане след седем часа, плюс-минус един час. За изпитания, в най-добрия случай, ни остават четири часа. Всичките девет планети са осъдени на унищожение, но само на Третата съществува цивилизация. Това бе установено едва преди няколко дена. На нас се падна нерадостната мисия да установим контакт с тази осъдена цивилизация, и ако е възможно, да спасим част от нея. Знаем, че с един кораб и за толкова кратко време ние не можем да направим почти нищо. Но до началото на експлозията никой друг кораб на Галактическия патрул не може да стигне до този край на Вселената.

Замълча и в огромния кораб, който се носеше безшумно към непознатия свят, легна тежко мълчание. Алверон знаеше за какво мислят неговите другари и реши да отговори на техния неизказан въпрос.

— Вие сигурно се питате, как сме могли да допуснем такава катастрофа, най-голямата, която познаваме. Едно мога да кажа

абсолютно сигурно: Галактическият патрул не е виновен. Знаете, че с нашия флот от дванадесет хиляди кораба ние можем да изследваме всяка от осемте милиарда слънчеви системи на Галактиката веднъж на милион години. По-голямата част от световите малко се променят за толкова кратко време. Преди около четиристотин хиляди години патрулният кораб К-5060 е проучвал планетите от системата, към която сега отиваме. Никъде не са били открити разумни същества. Третата е гъмжала от животни, а други две някога са били населени. Както обикновено, капитанът на кораб К-5060 е направил необходимите изследвания и времето за следващото посещение на тази система е било определено след шестстотин хиляди години.

Но непосредствено след споменатото изследване, за невероятно кратко време, се е появил разумен живот. Първата му проява са били непознатите радиосигнали, уловени от планетата Кулат в системата X 29, 35, Y, 34, 76, 76, 2, 27, 93. Открили са мястото, където се излъчват сигналите: планетата, към която сега отиваме. Разстоянието от Кулат до нея е двеста светлинни години, значи радиовълните са пътували два века. С други думи, най-малко двеста години на тази планета съществува цивилизация, която е овладяла техниката на електромагнитните вълни и всичко останало, свързано с тях.

Веднага било извършено телескопно изследване на системата. Потвърдено било, че слънцето е нестабилно и е в стадий пред превръщане в нова звезда. Всеки миг експлозията можела да започне или дори да е започнала, докато радиовълните са летели към Кулат. Било е необходимо известно време, за да се насочат мощните локатори на Кулат към системата. Те показали, че експлозия все още няма, но до началото ѝ остават само няколко часа. Ако Кулат беше малко по-отдалечен от това слънце, ние никога нямаше да узнаем, че там е съществувала цивилизация.

Председателят на Кулат веднага се свързал със Сектора на Базата и на мен ми наредиха незабавно да се отправим към тази система. Нашата задача е да спасим някой от жителите от тази планета, ако, разбира се, ги заварим живи. Все пак ние предполагахме, че цивилизацията, която познава радиоизлъчванията, може да се защити от повишаването на температурата.

Нашият кораб и два помощни космични модула ще изследват, всеки по отделно своята част от планетата. Капитан Торкай ще

управлява модул АА-1, а капитан Орострон — модул VK-2. Ще имате на разположение по-малко от четири часа. Трябва да се върнете на кораба навреме. Ако някой закъснее, отлитаме без него. Двамата капитани ще получат подробна информация в навигационното отделение на кораба.

Това е всичко. След два часа навлизане в атмосферата.

* * *

На планетата, която все още се наричаше Земя, гаснеха последните езици на пламъците: нямаше вече нищо, което би могло да гори. От гъстите гори, които буквално я покриваха, след като бе минала ерата на градовете, бяха останали само пепелища и техният дим още се виеше към небето. Но злокобната минута още не бе настъпила, камъните не бяха започнали да се топят. През мъглата неясно се виждаше планина, но нейните контури не говореха нищо на наблюдателите от космическия кораб. Картите, с които разполагаха, бяха от преди няколкото ледени периода и катастрофални потоци.

Докато К-9000 се промъкваше покрай Юпитер, стана ясно, че в тези полугазови океани въглеродород, които клокочеха под сияйната светлина на Слънцето, не може да има никакъв живот. Марс и другите планети останаха по-настрана, а тези, които се намираха най-близо до Слънцето, вече почваха да се топят. Командирът си помисли, че трагедията на непознатата раса навярно е завършила. Дълбоко в душата си смяташе, че така все пак е по-добре. Корабът можеше да вземе няколкостотин от тях, а мисълта за подбора им измъчваше Алверон.

В навигационното отделение влезе Руган, началник-връзка и заместник-командир на кораба. През изминалия час той напразно се бе опитвал да улови сигнали от Земята.

— Закъснели сме — съобщи уморено той. — Опипах цялата зона, но чух само нашата станция и програми от Кулат, стари двеста години. В тази система не е останал никакъв източник на радиовълни.

С невероятна лекота, непозната за двуногите същества, Руган отиде до огромния видеоекран. Алверон чакаше. Думите на Руган не бяха неочаквани за него.

Цяла стена на отделението за навигация се заемаше от екрана. Огромният черен правоъгълник създаваше усещането за бездънна дълбочина. Трите образувания на Ригоновото пипало, неподходящи за тежка работа, но незаменими при бързи манипулации, преминаха по командното табло и на екрана блеснаха хиляди точки. Той продължи да задвижва ръчки и бутони, докато звездният рой се отдръпна настрана и отстъпи място на слънцето.

Жител на Земята не би познал този чудовищен диск. Повърхността му бе покрита със сиво-сини облаци, през които се прокрадваха езиците на пламъците.

— Намирам — каза Риган, — че астрономът ни е осигурил ясна картина. И все пак...

— Не бързайте, нищо не ни застрашава — увери го Алверон. — Разговарях с обсерваторията на Кулат и те отново провериха нашите данни. Щом са ни казали, че началото е определено с точност до един час, това трябва да се разбира така: разполагаме с един час в резерв и въпросът е ще съумеем ли да го използваме или не.

Погледна към пулта за управление.

— Време е да навлезем в атмосферата. Моля ви, насочете екрана пак към планетата. Започваме.

* * *

На полукълбото, над което Орострон водеше своя модул, бе нощ. Както и Торкай, той трябваше да фотографира, да извършва измервания и да ги съобщава на кораба-майка. На малкия патрулен летателен апарат нямаше място за пътници и прецизна апаратура. Ако Орострон срещнеше същество от тази планета, веднага трябваше да извика К-9000. За преговори нямаше да има време. В краен случай спасителите щяха да употребят сила; обясненията щяха да дойдат след това.

Опустошената повърхност под тях се къпеше в странна трепкаща светлина: над половината планета се простираше мощно полярно зарево. Но фигурите на екрана не зависеха от осветеността и Орострон ясно виждаше голи места, които, както изглеждаше, никога не бяха познавали живот.

Помощният кораб се движеше в ураган, когато изведнъж каменната пустиня сякаш се отдръпна. Напред, забола върхове в облаците дим, се простираше планинска верига. Орострон насочи локатора към хоризонта. В същия момент на екрана в неочаквана близост се появиха планини. Насочи кораба рязко нагоре. Трудно е да се намери по-негостоприемно място. Какъв живот може да има тук? Дали да промени курса? Реши да продължи в същото направление и след пет минути бе възнаграден.

Далеч под него се появи изравнен от човешка ръка връх. Разкрачила широко крака върху платото се издигаше сложна конструкция от метални носачи, на която бяха монтирани различни апарати. Орострон спря кораба, а след това бавно го спусна надолу.

— Това ми прилича на обсерватория — промърмори той. — Виждали ли сте нещо подобно?

Клартен, същество с много пипала, от мъглявината в края на Млечния път, изказа друга хипотеза:

— Това са апарати за връзка. Огледалата приемат електромагнитните вълни. Виждал съм такива апарати на стотици планети. Може би това е точно тази станция, чиито радиосигнали са приети на Кулат, но не съм сигурен, тъй като обхватът на такива големи огледала е много тесен.

— Сигурно затова Ругон не можа да улови никакви импулси, когато приближавахме планетата — додаде Хансур-2, един от „двойниците“ от Тхаргок.

Орострон не се съгласи с него.

— Ако това е радиостанция, създали са я за междупланетна връзка. Погледнете накъде са насочени огледалата. Никога не бих повярвал, че цивилизация, която едва от две столетия познава радиовълните, може да пресече космическите далечини. На моята цивилизация за това бяха необходими шест хиляди години.

— Ние го постигнахме за три хиляди — каза кротко Хансур-2, изхитрайки се да изпревари своя двойник с няколко секунди.

Клартен замахна с пипала. Докато останалите разговаряха, той беше включил автоматичния приемник.

— Слушайте!

В кабината отекне продрано писукаме. Тонът на звука непрекъснато се изменяше, имаше някаква система, но какъв бе

нейният смисъл?

Всички слушаха внимателно няколко минути, след което Орострон каза:

— Това не може да бъде говор! Никое живо същество не може да говори толкова бързо.

Хансур-1 бе дошъл до общото заключение.

— Това е телевизионна програма... Какво мислите вие, Клартен?

Клартен беше на същото мнение.

— Да, но всяко огледало излъчва своя програма. Интересно за кого? Може би за някоя друга племето от тази система. Това може бързо да се провери.

Орострон извика К-9000 и извести за откритието. Ругон и Алверон бяха много възбудени и веднага се консултираха с астрономите-специалисти.

Резултатът беше неочакван и обезкуражаващ. Нито една от останалите девет планети не беше в обсега на излъчените сигнали. Изглежда огромните огледала бяха насочени към Космоса съвсем произволно. Заключението можеше да бъде само едно и пръв го изказа Клартен.

— Имали са междупланетна връзка — обясни той, — но станцията сега е изоставена и никой вече не направлява нейното излъчване.

— Добре. Сега ще изясним всичко — каза Орострон. — Кацаме.

Корабът се спусна плавно, най-напред на нивото на огромните метални огледала, след това още по-ниско — върху каменната основа. На сто ярда от него се издигаше бяла каменна сграда. Тя нямаше прозорци, а само много врати на стената, обърната към тях.

Гледайки как неговите приятели обличат защитните облекла, Орострон съжали, че не може да отиде с тях. Но някой трябваше да остане и да поддържа връзка с кораба-майка. Такава беше заповедта на Алверон и тя трябваше да се изпълнява. Никога не можеш да знаеш какво те очаква на планета, на която стъпваш за пръв път, а особено при такива условия.

Тримата изследователи излязоха от преходната камера и регулираха антигравитационното поле на костюмите си. След това малкият отряд се отправи към сградата: всеки се придвижваше така, както беше свойствено на неговия народ. Отпред вървяха двойните

Хансур, след тях Клартен. Неговият гравитационен уред не функционираше добре. Той изведнъж падна, предизвиквайки смях у другарите си. Орострон видя как тримата за миг се спряха до най-близката врата, след което я отвориха и изчезнаха.

Призовавайки на помощ цялото си търпение, Орострон чакаше, докато наоколо бушуваше бурята, а на небето все по-ясно светлееше зората. В определеното време повика кораба-майка и чу краткото потвърждение на Ругон за приемане. Би било интересно да узнае какво прави Торкай на другото полукълбо, но с него не може да установи връзка през гръмотевиците на слънчевата буря.

Клартен и Хансур скоро се увериха, че предположенията им са верни. Това е била радиостанция, сега напълно изоставена. От огромната зала няколко врати водеха в неголяма стая. В главното помещение се виждаха апарати, върху стотиците пултове блестяха лампички, светлееха решетките на огромни радиолампи, които образуваха непрекъснат калейдоскоп. На Клартен всичко това не направи никакво впечатление. Първият апарат, който сътвориха неговите сънародници, отдавна бе станал музейна рядкост, стара няколко милиарда години. Народ, който едва от няколко века познава електрическите машини, не може да бъде съперник на онези, които са открили електричеството още в началото на сътворението на планетата Земя.

Отрядът не се задържа дълго в запустялата радиостанция. Тук не можеха да научат нищо повече; освен това те не търсеха научни достижения, а живи същества. След няколко минути помощният кораб излетя от платото и се отправи към равнината, която вероятно се простираше зад планината. До изтичане на срока оставаха още три часа.

Петнадесет минути по-късно видяха един град. Той се простираше по дължината на река, от която бе останало само пресъхнало корито. Нямаше съмнение, че градът е напуснат. А да проверяват всеки дом, нямаха време — оставаха им само два часа и половина. Орострон спусна модула пред най-голямото здание. Предположиха, че ако някой е решил да се запази от стихията, ще потърси спасение в най-солидната сграда, където би могъл да остане най-дълго.

Нито дебелите стени, нито вътрешността на планетата би могла да спаси някого от катаклизмите. И ако този народ се е преселил на някоя друга планета, смъртта се е отложила само с няколко часа, докато огнените вълни стигнат края на Слънчевата система.

Откъде можеше да знае Орострон, кога хората са напуснали града: преди няколко дена или седмици, а може би преди повече от един век? Градската култура, която бе преминала през толкова стадии, беше осъдена, когато хеликоптерите станаха универсално транспортно средство. След няколко десетилетия, хората бяха разбрали, че за броени часове могат да стигнат до който и да е край на земята и се бяха върнали в полетата и горите, за които винаги бяха тъгували. Новата цивилизация, която разполагаше с машини и енергия, за каквито човечеството по-рано не е могло и да мечтае, беше напуснала стоманените и бетонни стени, които от векове подтискаха хората.

Запазени били градове — центрове на науката, управлението и забавленията, а останалите опустявали.

Докато Орострон чакаше на командния кораб, неговите приятели минаваха през безкрайни коридори и зали, правейки безбройни снимки, които не можеха да им кажат нищо за съществата, живели по-рано тук. Библиотеката, залите за заседание, хилядите служебни помещения — всичко това беше празно, навсякъде покрито с дебел слой прах. Ако пришълците не бяха видели радиостанцията на високото плато, биха помислили, че тази планета отдавна вече е мъртва.

Обхванат от досадата на дългото чакане, Орострон се опитваше да отгатне къде е могъл да отиде този народ. Може би предвиждайки близкия край, жителите са извършили колективно самоубийство? А може би са изградили огромни скривалища в недрата на планетата и сега са някъде под неговите крака в очакване на смъртта?... Навярно той никога няма да узнае това.

Орострон с облекчение забеляза, че вече е време за връщане. Скоро ще узнае какво е направила експедицията на Торкай. С нетърпение чакаше по-скоро да се отправят към кораба-майка, тъй като с всяка минута се чувствуваше все по-неспокоен. Питаше се: „Ами ако астрономите от Кулат са сгрешили?“ Щеше да се успокои едва когато види около себе си познатите стени на кораба К-9000. Най-добре ще е да се отдалечат колкото може повече от това злокобно слънце.

Щом спътниците му влязоха в кабината, Орострон издигна помощния модул и взе курс към К-9000. След това попита другарите си:

— Какво открихте?

Клартен извади свито на руло платно и го разгъна.

— Ето как са изглеждали — каза той. — Двупази, само с две ръце, но въпреки това са се справяли добре. Имали са само две очи, винаги само на предната част на тялото. Имали сме щастие, това сигурно е единственият запазен предмет.

Старинният портрет ги гледаше хладно, докато те внимателно го разглеждаха. Ирония на съдбата — запазило се бе онова, което никога не е представлявало някаква ценност. Когато градът се е евакуирал, никому не е дошло на ум да вземе портрета на кмета Джон Рихардс (1909–1974). Цели сто и петдесет години върху него бе падала прах, докато далеч от старите градове се е развивала цивилизация, непозната на нито едно от по-ранните общества.

— Това е всичко, което намерихме — продължи Клартен. — Както изглежда, градът е напуснат преди много години. Страхувам се, че експедицията ни претърпя неуспех. Ако са останали живи същества, те отдавна са се скрили и ние не сме в състояние да ги открием.

Командирът бе принуден да се съгласи.

— Задачата е неосъществима — потвърди той. — Ако имахме на разположение няколко седмици, а не няколко часа — всичко би било друго. Кой знае, може би скривалищата им са под океана. Ние изобщо не сме мислили за това.

Поглеждайки апарата, Орострон коригира курса.

— След пет минути ще сме на кораба-майка. Може би Торкай е намерил нещо.

К-9000 летеше на височина няколко мили над обляния в слънце континент. Орострон приближи модула. До контролното време за отлитане оставаше половин час. Умело въведе помощния кораб в отделението за излитане и приземяване и след това всички преминаха в кораба-майка.

Очакваха ги. Това беше в реда на нещата. Между другото, Орострон веднага забеляза, че това не беше само от любопитство. Никой още не бе казал дума, а той вече знаеше, че се е случило нещастие.

— Торкай не се е върнал още. Изгубил е отряда си, трябва да му помогнем. Да отидем в отделението за навигация.

* * *

В началото Торкай имаше по-голямо щастие от Орострон. Летя докато стигна до голямо езеро. То бе образувано неотдавна — едно от последните творения на човешките ръце. Преди по-малко от сто години тук се простирала пустиня. И след няколко часа отново ще бъде пустиня: водата бе почнала да клоkochи и към облаците се вдигаха кълба пара. Но парата още не можеше да скрие красотата на големия бял град, който се издигаше на брега.

На края на платото, където се спусна Торкай, стояха грижливо подредени летателни апарати. Примитивни механизми, но бяха построени изкусно. Нямаше никакъв признак на живот, който да показва, че жителите са някъде наблизо.

Тримата спътници на Торкай вече бяха излезли от ракетата. Начело на отряда бе застанал най-старият по звание и възраст. Чинандри, както и капитанът на кораба-майка Алверон, се бе родил на една от прастарите планети на Средното слънце. С него вървеше Аларкен — представител на най-младия народ в Космоса, който — кой знае защо — много се гордееше с това. Третият член бе жител от системата Паладор, безименен, както целия му род, тъй като бе лишен от индивидуалност и представляваше само тяло, зависещо изцяло от съзнанието и съвестта на своя народ. Макар че сънародниците му отдавна се бяха разпиляли по Галактиката да изучават непознати светове, неразривна връзка ги свързваше здраво, като че ли бяха едно живо тяло.

Когато говореше, представителят на Паладор употребяваше само едно местоимение — ние. В езика им не можеше да съществува първо лице, единствено число.

Огромната врата на великолепната сграда беше здраво заключена, но с нея можеше да се справи всяко дете. Чинандри без да губи време повика по предавателя си Торкай. След това тримата се отдръпнаха настрана, а командирът спусна кораба на необходимата позиция. Мигновен блясък с яркочервен пламък, който беше на

границата на видимия спектър — и вратата изчезна. Камъните на стената все още светлееха нажежени, когато малкият отряд влезе в сградата, осветявайки пътя си със специални батерии. Но батериите се оказаха ненужни. Огромната зала, в която се озоваха, беше осветена с многобройни лампи. В единия ѝ край се отделяше дълъг коридор, а точно пред тях широка стълба водеше към горния етаж.

За секунда Чинандри се поколеба. След това реши, че е все едно на коя страна ще тръгнат и поведе групата след себе си по коридора.

Усещането, че някъде наблизо има живот сега стана по-осезаемо. Струваше им се, че всеки момент ще срещнат някой жител на планетата. Ако се отнесеха неприятелски (за което не можеха да им се сърдят), ще се наложи да употребят парализатори.

Влязоха в следващото помещение. Въздъхнаха с облекчение — тук имаше само машини, редица машини, неподвижни и неми. Стените, които се губеха в далечината, бяха съставени от метални сандъци. И нищо друго — само тези сандъци и тайнствените машини.

Аларкен, винаги най-любопитният от тримата, вече разглеждаше сандъците, които се състояха от хиляди тънки, но много здрави плочи, с голям брой отвори с различна големина. Паладорецът взе една плоча, а Аларкен снимаше интериора в крупен план. После отминаха по-нататък. Огромната зала, едно от чудесата на този свят, не им говореше нищо. И ничии очи няма да видят повече тези чудни, изглеждащи като живи, полуавтоматични апарати и петте милиарда перфокарти, върху които бяха отбелязани всички данни за всеки жител на планетата.

Беше очевидно, че тази сграда е напусната неотдавна. Още по-възбудени, тримата влязоха в следващото помещение. Видяха огромна библиотека с хиляди книги по безбройните лавици. Тук — откъде можеха да знаят те това — се пазеха всички закони, които хората някога бяха създали.

Чинандри преценяваше какво да предприемат по-нататък, когато Аларкен обърна вниманието върху една полица на около метър от тях. За разлика от останалите тя беше наполовина празна, а на пода, като че някой в бързината ги е изпуснал, се бяха разпилели купчина книги. Нямаше съмнение — тук до скоро е имало някой. Чувствителните сетивни органи на Аларкен ясно разпознаха следи по пода, които неговите другари не можеха да видят. Той даже различи отпечатащи от

стъпала, но незнаейки нищо за жителите на този свят, не можеше да определи накъде водят те.

Усещането за близост с живи същества стана още по-силно, но усещане за близост във времето, не в пространството. Аларкен изрече на глас това, което мислеха всички:

— Сигурно книгите са били много ценни и някой се е опитал да ги спаси в последната минута. Това значи, че някъде съвсем наблизко има скривалище. Ако потърсим малко, сигурно ще открием някакъв знак, който ще ни насочи към него.

Чинандри беше съгласен, но Палидореца не беше въодушевен.

— Даже и да има право, Аларкен — каза той, — скривалището може да бъде на което и да е място на планетата, а ние имаме на разположение само два часа. Но не бива да губим време, ако искаме да спасим някого.

И отрядът отново тръгна напред, спирайки само за миг, за да погледне някоя интересна книга. Може би щяха да послужат на учените от Базата, но кой знае дали можеха да бъдат преведени. Установиха, че сградата се състои от отделни стаи, които до скоро са били обитаеми. Всички бяха подредени и чисти, само в две цареше страшен хаос. Съвсем ги озадачи една стая — съдейки по всичко — някакъв кабинет, която беше напълно опустошена. По нея бяха разхвърлени хартии, мебелировката изпочупена, а отвън, през разбитите прозорци, нахлуваше дим.

Чинандри не издържа.

— Може би тук е вилняло някакво ранено животно! — извика той, нервно стискайки с ръка парализатора.

Аларкен не каза нищо. Отговори му само с необичаен звук, който на езика на неговия народ се смяташе за смях. Мина не малко време преди да бъде в състояние да обясни какво толкова го е развеселило.

— Не мисля, че това е направено от животно — каза той. — Обяснението е много просто. Представете си, че цял живот сте работили в една стая и година след година сте изписвали купчини хартия. И изведнъж ви съобщават, че вие трябва да напуснете всичко това завинаги, че вашата работа е свършена и вие няма да видите нищо от това, над което сте работили. Нещо повече, тук вас никой няма да ви замести. Край, точка. Как бихте постъпили вие, Чинандри?

Чинандри размисли няколко секунди.

— Навярно бих наредил всичко, след което ще си отида. Нима не видяхме същото в другите стаи?

Аларкен отново се усмихна.

— Не се съмнявам, че би постъпил така. Но има същества с друга психика. Мисля, че създанието, което е направило това, щеше да ми бъде симпатично.

Той се ограничи с това, че неговите спътници известно време си блъскаха главите над думите му; след това ги забравиха.

Изследователите се учудиха, когато Торкай им заповяда да се връщат. Беше събрана много информация, но не намериха нищо, което да ги доведе до нещастните жители на този необикновен свят. Това беше удивителна загадка, която никога нямаше да бъде разрешена. Оставаха по-малко от четиридесет минути до отлитането на К-9000.

Бяха изминали половината от обратния път, когато забелязаха полукръгъл вход, водещ към вътрешността на земята. Архитектурният му вид се различаваше от всичко видно, а подът особено ги зарадва: техните многобройни крака се бяха уморили от мраморните стъпала, които само двуноги същества можеха да направят в такова изобилие. Чинандри се беше измъчил най-много: обикновено се движеше на дванадесет крака, но можеше в краен случай да тича и с двадесет, макар че досега никой не бе видял това.

Отрядът застана като вкаменен и гледайки в тунела, мислеше само за едно: „Вход към вътрешността на Земята!“ На другия край могат да намерят жителите на тази планета и поне някой от тях да бъде спасен от гибел. Има още време да се извика на помощ кораба-майка.

Чинандри повика командира и Торкай спря кораба над тях. Може би нямаше да имат време да преминат по всички тези коридори, но нямаше и да се загубят, тъй като целият лабиринт бе ясно врязан в съзнанието на Паладореца. Ако стане необходимо, Торкай с експлозив щеше да им пробие директен път през всичките дванадесет етажа. Но не — те веднага щяха да изяснят какво се крие в края на тунела.

Разбраха това след тридесет секунди. Тунелът завършваше с необикновено цилиндрично помещение с разкошни меки фотьойли покрай стените. Друг вход нямаше, освен през тунела, по който бяха дошли и на Аларкен му трябваше време, за да разбере за какво служи тази кабина. За съжаление нямаше време да се занимава с това. Викът

на Чинандри наруши потока на мислите му. Аларкен рязко се обърна и забеляза, че стената зад тях безшумно се затваря.

Даже минутният страх не попречи на Аларкен с удоволствие да си помисли: „Които и да са те, разбирали са от автоматика“.

Пръв заговори Паладореца. Посочи с пипала креслата.

— Ние мислим, че най-добре ще е да седнем — предложи той. Груповата мисъл на жителите на Паладор вече бе анализирала създалата се ситуация и знаеше какво ще последва.

Не чакаха дълго. От решетката на тавана се чу тих звук и за последен път в историята на Земята отекна безжизнен, но все пак човешки глас от магнитофонна лента. И макар че думите им бяха непознати, тримата, разбраха техния смисъл.

— Моля ви, назовете станцията на която искате да отидете и заемете места!

В същото време светна надпис върху една от стените. Видяха електрическо табло с около десет кръгчета, подредени в една линия. Над всяко кръгче имаше надпис, а до надписа — два бутона с различни цветове.

Аларкен погледна въпросително своя командир.

— Не пипайте нищо — каза Чинандри. — Може би вратата ще се отвори сама.

Сгреши. Инженерите, които бяха построили това автоматично метро смятаха, че всеки, който влиза във вагона, знае къде иска да слезе. Ако пътникът не избере нито една от станциите, значи отиваше до края.

Отново пауза: автоматичната линия чакаше команда от вагона. За тези тридесет секунди пришълците можеха да отворят вратата и да излязат, ако знаеха как да направят това. Но те не знаеха и машината, съобразена с човешката психология продължи да действа.

Ускорението не беше особено голямо; меката обвивка на креслата служеше не за защита, а за удобство. Само едва забележимата вибрация говореше за бързината, с която се спускаха през дълбините на земята без да знаят колко ще трае това. А след тридесет минути К-9000 се отдалечи от тази слънчева система.

Във вагона тежеше тишина. Чинандри и Аларкен напрегнато размишляваха. Размишляваше и Паладореца, макар и по свой начин. Проблемът за индивидуалната смърт не стоеше пред него, затова

гибелта на един значеше за колективния разум това, което за човека беше загубата на един косъм от главата. Но той разбираше положението на Аларкен и Чинандри и искаше да им помогне.

Посредством предавателя си Аларкен се свърза с Торкай; сигналът беше слаб и се губеше. Набързо разказа за случилото се. Торкай се движеше по техния сигнал над Земята, докато в недрата ѝ тримата му приятели пътуваха срещу неизвестното. Едва сега осъзнаха, че вагонът се движи със скорост около хиляда мили в час. А след това чуха от Торкай още по-неприятната новина — бързо се приближават към морето. Докато над главите им беше земя, имаше макар и малка надежда машината да спре и те да се измъкнат. Но навлезат ли под океана, всички умове и машини на кораба-майка няма да могат да ги спасят. По-добра клопка не можеше да се измисли.

Чинандри внимателно разглеждаше електричното табло. Едва сега разбра предназначението му. Между линиите, които съединяваха кръгчетата, се плъзгаше лека светлина. Беше достигнала на половината път до първата станция.

— Ще натисна един от тези бутони — каза Чинандри накрая. — Нищо лошо няма да се случи, а може би нещо ще разберем.

— Съгласен съм. От къде да започнем?

— Има по два бутона и може би като начало ще сгрешим. Навярно единият задвижва вагона, а другият го спира.

Аларкен не вярваше много в успеха.

— Вагонът тръгна сам, нищо не сме натискали — каза той. — Страхувам се, че кабината е напълно автоматична и не може да се управлява от тук.

Чинандри не беше съгласен с него.

— Тези бутони очевидно са свързани със станцията. Защо ще са поставени в кабината, ако не, за да я спират. Същността на проблема е да изберем верния бутон.

Неговото обяснение беше логично и вярно. Кабината можеше да се спре на всяка пътническа станция. Пътуваха само около десет минути и всичко щеше да е наред, ако можеха да се измъкнат от тук. Но не успяха. Чинандри не натисна нужния бутон. Светлата точка, без да изменя бързината си, пресече осветеното кръгче. Същевременно прозвуча и гласът на Торкай от помощния кораб.

— Минахте под града и продължавате в посока към морето. Следващата спирка е след хиляда мили.

Алверон губеше надеждата да открият някакъв живот на тази планета, К-9000 беше претърсил повече от половината земно кълбо, спускайки се съвсем ниско, за да привлече внимание. Но Земята като че ли беше мъртва.

Ругон му съобщи за нещастieto. Корабът-майка прекъсна безсмисленото търсене и се впусна към океана, над който помощният модул следваше пътя на подземната кабина.

В същото време Аларкен и Чинандри, заточени дълбоко под дъното на океана, бяха усилили до край предавателите си. Петнадесет минути не са толкова много, когато трябва да направиш равносметка на делата си. Добре е, ако успееш да кажеш прощални думи, които в такъв момент ти се струват по-важни от всичко останало на света.

Паладорецът размишляваше застанал неподвижно. Аларкен и Чинандри, замислени за съдбата си, го бяха забравили. Изненадаха се, когато внезапно чуха да се обръща към тях със странния си равнодушен глас:

— Предполагаме, че вземате определени мерки за предстоящата ви гибел. Излишно е. Капитан Алверон се надява да ни спаси, ако успеем да спрем кабината веднага щом стигнем до сушата.

В първата минута Чинандри и Аларкен бяха много учудени, за да могат да отговорят. След известно време Аларкен запита:

— Откъде знаеш това?

Абсурден въпрос! Веднага съобрази, че на К-9000 се намираха паладорци: беше естествено техният спътник да знае какво става на кораба-майка. Без да чака отговор Аларкен продължи.

— Алверон няма да направи това! Много е рисковано!

— Няма никакъв риск — отвърна Паладореца. — Ние му казахме какво трябва да предприеме. Много е просто.

Аларкен и Чинандри с възхищение гледаха приятеля си: разбраха какво се е случило. В критични моменти отделните елементи, изграждащи съзнанието на Паладор, можеха да действуват съгласувано, като единен мозък. И се получаваше ум, който нямаше равен на себе си в целия Космос. Няколкостотин или хиляда елемента можеха да решат каквато и да е задача. Много рядко беше необходимо съвместното действие на милиони единици, а през цялата история бяха

познати само два случая, когато милионите единици съвест на Паладор се свързаха в една непрекъсната верига, за да отклонят опасността, надвиснала над целия народ. Разумът на Паладор беше един от най-мощните в Космоса и макар че рядко прибягваха до пълната му мощ, мисълта, че той съществува даваше голяма сигурност на другите народи. „Колко ли от тях са се обединили за решаването на този проблем? — питаше се Аларкен. — И защо Паладор се е заел с тази, в основата си без значение, задача?“

Нямаше никой, който би могъл да отговори на този въпрос, но Аларкен се досети, че и на необикновенния паладорски ум е присъща чисто човешка суета. Много отдавна Аларкен написа книга, в която доказваше, че в края на краищата разумните народи ще жертвуват индивидуалното съзнание и ще дойде ден, когато в Космоса ще остане да съществува само груповият разум. Паладор — писа той — е първият от тях. Трябва да се допълни, че огромният мозък на Паладор беше поласкан от думите му.

Преди да успеят да попитат нещо друго, до тях достигна гласът на Алверон:

— Говори Алверон! Ще останем на тази планета докато до нея достигне експлозивната вълна и може би ще успеем да ви спасим. Вие отивате към един град. При бързината, с която се движите, след четиридесет минути ще бъдете там. Ако не успеете да спрете кабината, ние ще унищожим тунела пред и след вас, за да прекъснем притока на енергия. След това ще пробием тунел до вас. Главният инженер смята, че с наличните средства това ще стане за пет минути. След по-малко от час вие ще сте в безопасност, освен ако Слънцето не избухне по-рано.

— Но ако това стане, вие също ще загинете! Не бива да рискувате!

— Нищо не ни заплашва! Когато Слънцето избухне, ще мине повече от минута преди вълната да достигне максимума си. Освен това, ние сме от нощната страна на Земята, защитени като с мощен щит от осем хиляди мили земя и минерали. Щом забележим първите признаци на експлозията, ще започнем да се отдалечаваме от Слънчевата система, държейки се в сянката на планетата. Ще достигнем скоростта на светлината преди да сме излезли от конуса на сянката, а тогава Слънцето вече няма да е опасно за нас.

Чинандри все още не смееше да се надява. Попита:

— Щом сме на нощната страна, как ще познаем, че експлозията е почнала?

— Тази планета — отговори Алверон — има своя луна, която сега се вижда от тази страна на полукълбото. Ако блясъкът ѝ рязко нарасне, стартерът автоматично ще се включи на максимална скорост и ще ни изхвърли от Слънчевата система.

Докато двамата разговаряха, Аларкен натисна другия бутон. Не очакваше никакъв ефект, предполагайки, че кабината не може да спира между станциите. Но след няколко минути, за всеобща радост, леката вибрация престана и вагонът спря.

Вратата безшумно се отвори. И тримата изскочиха навън, преди още крилата ѝ да са се разтворили до край. Тунелът леко се изкачваше и се губеше в далечината. Гледаха напред, когато прозвуча Алвероновият глас.

— Останете на място. Започваме пробиването на канал към вас.

Земята се разтресе, чу се грохотът на взрива. На сто метра пред тях тунелът изведнъж изчезна: пресичаше го вертикален ров.

Отрядът се спусна към него и се спря на ръба. Широчината му достигаше хиляда стъпки, а дъното не можеше да се види. Над тях летеше К-9000, а мощните лазерни и атомни излъчватели, които бяха пробивали огромната дупка, още блестяха от високата температура.

Тъмният силует на помощния кораб се отдели от К-9000 и се спусна в процепа. Няколко минути след успешната маневра на Торкай, Алверон ги поздрави в командната кабина на кораба-майка. Посочи с ръка големия екран и тихо каза:

— Вижте, точно на време!

Земята под тях бавно се рушеше под ударите на вълните, високи една миля. Последната картина от живота на Земята: огромна равнина, обхваната от сребърния блясък на невероятно светлата луна. Морето все още се държеше, но неговият триумф нямаше да трае дълго, тъй като скоро нямаше да има нито море, нито земя. Присъстващите в главното отделение безмълвно наблюдаваха разрушението, а се приближаваше и още по-страшна катастрофа.

Изведнъж Луната се превърна в ново Слънце. Около тридесет секунди унищожителен, ослепяващ блясък обхвана осъдената Земя. В същото време на командното табло светнаха сигналните лампи. Пълен ход напред! За миг Алверон премести погледа си от екрана към

таблото, проверявайки данните на апаратурата. Когато отново се обърна към видеоекрана, Земята вече не съществуваше.

Мощните генератори преустановиха работата си поради претоварването, когато К-9000 достигна орбитата на Персефон. Но това не беше страшно — бяха се отдалечили достатъчно от Слънцето. И макар че корабът летеше безпомощен в междузвездната нощ, не се съмняваха че ще бъдат спасени след няколко часа.

Ирония на съдбата. А доскоро те бяха спасители, те летяха на помощ на народ, който вече не съществуваше... Кой знае за кой път мислите на Алверон се връщаха към този изчезнал вече свят. Напразно се опитваше да си представи неговия разцвет, когато улиците на градовете са кипели от живот. Колкото и примитивни да са били тези хора, те можеха да дадат своя дял в усвояването на Космоса. Само да се бяха свързали с тях! Но вече е късно за съжаление: много преди да дойдат спасителите, земляните се бяха заровили в желязното ядро на своята планета. Техният живот и цивилизация ще останат вечна загадка.

Алверон се зарадва, когато Ругон влезе и прекъсна нишката на нерадостните му мисли. От мига, в който напуснаха Слънчевата система, началник-връзката беше обхванат от едно желание: да дешифрира радиосигналите, приети от радиостанцията, която Орострон беше открил.

— Какво открихте? — попита Алверон.

— Нещо успях да разбера — отговори Ругон. — Но тук се крие проблем, който не мога да проумея. Бързо разкрихме характера на видеопредаването и успяхме да преобразуваме и нагодим импулсите за нашите апарати. Изглежда, че на всички най-високи точки на планетата са били монтирани видеокамери. Някои са били поставени в градовете, на покривите на високите сгради. Те непрекъснато са се въртяли в кръг, показвайки околността. В програмите, които снемем, има около двеста различни области от Земята. Но заедно с това са приети и някакви други програми — нито звукови, нито визуални. По всичко личи, че са излъчвани строго научни задания, навярно показанията на апаратурите или нещо подобно, едновременно на няколко дължини. Но защо е било нужно това? Орострон, както и преди, смята, че хората, отивайки си, просто са забравили да изключат радиостанцията. Между другото, програмите са много необикновени!

Аз съм уверен, че Клартен е прав: става дума за междупланетна връзка. И тъй като последната проверка показва, че на останалите планети не е имало живот, значи само този народ е могъл да отиде в Космоса. Съгласен ли сте?

Алверон го слушаше с интерес.

— Да, всичко това звучи много убедително. Но ние знаем, че апаратура за приемане програми не е била намерена на нито една от планетите на Слънчевата система. Аз лично проверих това.

— Зная — отговори Ругон. — И мисля, че започвам да разбирам защо мощната междупланетна релейна станция е препредала изгледи от загиващата планета. За да могат учените и астрономите да научат нещо от това.

Алверон подскочи на стола си.

— Мислите, че съществува още една планета в края на Слънчевата система, която не сме забелязали? — запита той. — Но хипотезата ви е съвсем неточна. Направлението на излъчването на радиостанцията изобщо не е в пределите на Слънчевата система. А даже и да е било така, погледнете...

И включи видеоекрана. В далечината на звездната космическа завеса висеше синьо-бяла точка, като че ли съставена от огромно количество нажежен газ. Но от такова разстояние не можеше да се забележи движението ѝ, макар че беше очевидно, че кълбото се разширява с огромна бързина. В центъра му блестеше ослепителна точка, бяла и сияйна. В това се беше превърнало Слънцето.

— Вие навярно не можете да си представите размерите на това кълбо — каза Алверон. — Погледнете!

Той увеличи изображението на картината. До самото ядро, от двете му страни, се виждаха две тъмни петна.

— Това са двете гигантски планети на системата. От Слънцето до тях имаше няколко стотин милиона мили. Новият свят започва да се разширява и размерите му са два пъти по-големи от диаметъра на Слънчевата система.

Ругон забави отговора си.

— Може би сте прав — рече накрая той. — Моята хипотеза е неустойчива, но все пак, тя нещо обяснява.

Започна бързо да крачи из кабината. Алверон търпеливо чакаше. Познаваше изключителната интуиция на своя приятел. Тя бе им

помагала в трудни положения, когато логиката се бе оказвала безсилна.

— Какво мислите за това? — попита той. — Да предположим, че неправилно сме преценили този народ! Дори Орострон сгреша, като помисли, че не могат да имат междупланетни полети, ако познават радиото едва от две столетия. Това ми каза Хансур. Може би всички грешим. Прегледах материалите, които Кларген е намерил в радиостанцията. За него това не е особен успех, но за такъв кратък срок — това е изключително! В станцията е имало апарати, които се ползват и сега от много по-развити народи. Алверон, можем ли да се отправим по направление на радиосигналите, излъчени от Земята, за да видим за кого са били предназначени?

Алверон се замисли. Не защото въпроса на Ругон го изненада, а защото му беше трудно да отговори. Главните мотори бяха напълно излезли от строя, безсмислено беше да разчитат на тях. Но беше останала резервна енергия и все нещо можеше да се направи. Можеха да импровизират няколко сложни маневри, така че корабът да продължи да лети с голяма скорост. Наистина, могат да го направят и добре ще бъде да забавят приземяването на кораба, за да не падне съвсем духът на екипажа след неуспеха. Освен това, най-близкият космически кораб с техника и материали може да им се притече на помощ едва след две седмици.

Инженерите от К-9000 както обикновено казаха „не“ и както обикновено завършиха работата за половината време, което в началото казаха, че им е необходимо. Постепенно корабът започна да набира скорост. Направил завой с радиус от милион мили, К-9000 промени курса и звездната панорама веднага се промени.

Три дни бяха необходими за тази маневра, но накрая корабът пое курс, паралелен на земните радиовълни. Летяха в пространството, отдалечавайки се все повече от заслепителното сферично огледало, което някога беше Слънце! От гледна точка на междузвездните полети, те не се бяха помръднали от мястото си.

Ругон с часове стоеше пред апаратите си и претърсваше космическото пространство пред себе си. На разстояние от много светлинни години — никаква планета. Понякога Алверон прескачаше при него в отделението и всеки път чуваше все едно и също:

— Няма нищо ново.

Интуицията изневеряваше на Ругон веднъж на пет случая. Той се питаше дали и сега не се беше случило това.

След седем дни стрелките на маса-детектора подскочиха до края на скалата и се спряха, потрепвайки едва забележимо. Ругон не каза никому нищо, даже и на капитана. Искаше да бъде напълно сигурен. Чакаше да заработят локаторите за близки разстояния и на видеоекрана да се появи първата неясна фигура. Щом се убеди, че нещата надминават и неговите най-смели предположения, повика в отделението приятелите си.

На екрана се виждаше обикновена картина от безкрайния звезден простор — слънце до слънце, всичко до границите на изследвания Космос. В центъра на екрана се отразяваше неясна, мъглява, отдалечена светлина.

Ругон докосна ръчката за увеличаване. Звездите изчезнаха от екрана, а малката светлина го изпълни, изясни се и мъглявината се разсея. Вик на изненада се откъсна от гърлата на всички присъстващи.

В Космоса, безброй мили напред, в огромен строй, като армия в марш, се бяха проточили редици, колони светещи точки. Те бързо се придвижваха, като една голяма излята от желязо капка. Стигнаха до края на екрана и Ругон посегна отново към пулта за управление.

Накрая успя да проговори.

— Пред нас е народът — тихо каза той, — който познава радиото едва от двеста години, народът, който ние помислихме, че се е скрил в дълбочините на планетата и там е загинал. Разгледах тези предмети с максимално увеличение. Това е най-величествената флота от космически кораби, за която някога сме чували. Всяка светла точка е космически кораб, и то много по-голям от нашия. Наистина, те са много примитивни: това, което виждаме на екрана, са пламъците на техните ракети. Но помислете: те са се осмелили да излязат в междузвездното пространство с ракети! Разбирате ли какво значи това!? Ще са им необходими векове, за да стигнат до най-близката звезда. Очевидно целият народ на Земята се е впуснал в това далечно пътуване с надеждата, че потомците им ще го завършат.

За да се оцени стойността на техния подвиг, спомнете си колко векове ни бяха необходими да опознаем Космоса и колко време след това измина преди да се отправим към звездите. Даже и пред угрозата

на тотално унищожение, дали ние бихме били в състояние да направим толкова много за толкова кратък срок? Та това е една от най-младите цивилизации в галактиката! Преди 400 000 години тя изобщо не е съществувала. А каква ще бъде тя след милион години?

След около един час Орострон се отдели от К-9000, за да установи контакт със земната армада. Неговото малко торпедо се изгуби между звездите. Алверон го изпрати с поглед и се обърна към Ругон. И той чу думи, които запомни до края на живота си.

— Интересно какъв е този народ? — каза Алверон. — Народ на изключителни инженери? Появата на Орострон ще бъде за тях неочаквана и ще засегне тяхното самолюбие... Чудно защо всички изолирани цивилизации смятат себе си за единствения разумен живот в Космоса. Но тези хора могат да ни бъдат благодарни: ще съкратим тяхното дълго пътуване.

Алверон погледна Млечния път — като че ли сребърна мъгла пресичаше екрана. С привично движение обхвана цялата Галактика — от Централните планети до усамотеното слънце на Кромк.

— Знаеш ли — обърна се той към Ругон, — аз даже малко се плаша от тези хора. Какво ще стане, ако не им допадне нашата малка Федерация?

Той отново посочи мъгливите съзвездия, в които блестяха безбройни слънца.

— Интуицията ми подсказва, че това е много енергичен народ — каза Ругон. — Трябва да бъдем внимателни с тях. Всъщност, нашето надмощие не е толкова голямо — само няколко милиарда срещу един землянин.

Капитанът се засмя на шегата на Ругон.

* * *

Двадесет години по-късно тези думи не предизвикваха вече смях.

Публикувано в списание „Наука и техника за младежта“, брой
4/1978 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.